

Lyngør historiegruppe

Lyngør historiegruppe ble etablert sommeren 2015 og er en uavhengig gruppe bestående av personer som er interessert i Lyngørs historie, både i smått og stort. Gruppen har som formål å stimulere til å bevare og å gjøre kjent historiske minner knyttet til Lyngør. Disse små skriftstykkene er ledd i dette, og er skrevet av folk som har en historie å fortelle, eller som har kunnskap å dele.

Nr. 12.

Dato: 12. mars 2018.

Lyngør 1923

Av Aksel K. Prestrud 23/6-1998

Etter høstkveld i 1922 var mor i selskap hos høyesterettsadvokat P. A. Holm på nedre Nordstrand. Hans firma, Holm og Rhode, hadde kontorer der hvor Grand Hotell har sin utvidelse mot Tostrupgården («Dasslokket»). Som smågutter ble vi invitert til å se på 17. maitoget fra hans kontorvinduer.

Jeg husker godt den kvelden da mor kom hjem. Siden vi var alene hjemme, hadde vi ikke lagt oss til å sove. Og noe snarlig søvn ble det heller ikke da mor sa:

«Vet dere hva advokat Holm sa: Han syntes mor skulle kjøpe et hus i Lyngør» Vi hoppet opp og ned i sengene og ropte: Kjøp det mor! «Nei, dere er gale», svarte hun. For mindre enn ti år siden hadde hun kjøpt huset på Nordstrand.

Huset i Lyngør, det såkalte «Malla sitt hus», var til salgs for kr. 2.500,-. Vi gutta hadde arvet noen kroner etter grandonkel Axel. Disse pengene skjøt vi inn i Lyngørhuset, sammen med en større del fra mor. Slik ble vi de første eiendomsbesittende sommergjester uten tilknytning til noe Lyngør-familier.

Det må ha vært en ganske omfattende planlegging og organisering mor måtte gjennom, en travel tid. Våren 1923, ved St. Hans-tider da skoleferien begynte pakket mor ned to store gammeldagse Amerika-kufferter, samlet sammen feltsenger og divaner, samt all slags husgeråd som trengtes til det tomme hus. I selve huset måtte en god, gammeldags bakerovn rives og erstattes med en sisterner for oppsamling av regnvann fra taket. Ja, selve taket måtte

fornyes (totaloverhales). Det skulle også legges inn elektrisk lys i alle rom. Med andre ord: Et tomt hus skulle gjøres beboelig fra den dagen vi kom til Lyngør.

Før avreisen med Kystruten Oslo-Kristiansand måtte billetter bestilles, og mor måtte ringe til Vognmann Karlsen som kom med hest og vogn for å kjøre det store flyttelasset til Festningsbryggen.

Jeg husker ikke så meget av avreisen fra Oslo og turen ned til Sørlandet, men jeg husker godt ankomsten til Lyngør for 75 år siden. Kystrutebåten la til på Lyngørfjorden. Og der lå Nico og Isak Monrad med Postfergen og en ekstra ferge på slep. Begge fergene ble fullastet med bagsje og oss. Så ble fergene rodd inn til Holm-brygga. Etter sigende stod det en rekke jenter (Marit, Ellen, Dagny, Ingrid og May) og så «forventningsfullt» på oss 3 gutter. Der sto også Aagot Pedersen som hadde Manufakturbutikk i et hus som lå foran A. O. Holms store sveitserhus med fasade og inngang fra Holm-brygga. (dette hus ble senere flyttet inn til «Rota» av Egil Bjørn-Hansen).

Fru Pedersen ba oss inn til frokost ved ankomsten til Lyngør. De to fergene ble i mellomtiden rodd inn til Bommen og losset ved vårt hus.

Det var en stor stund da vi etter frokosten gikk forbi «Bakeribygningen», videre forbi brønnen (som vi hadde rettigheter til), langs den stenlagte veien i tunell under fru Henriksens uthus og frem til vårt hus som mor hadde døpt «Kahytten».

Jeg husker ikke hvorledes vi fikk alt vårt flyttegods i hus, eller hvorledes vi overlevde de første ukene. Utstyret i huset ble etter hvert komplettert ved kjøp på auksjoner ved ymse dødsbo.

Gutteværelset i 2. etasje falt i vår smak med sitt høye tak og «hvitskurte» gulv, møblert med Oles og min hvite barnesenger og en feltseng til Kristian. En kasse utgjorde vår vaskeservant. Mor likte stuen svært godt og likte godt å kikke ut «Kahyttvinduene» på solstripene fra Jons Husholdningshandels vinduer!

Den første sommeren ble en travel og livlig sesong. Alle våre tanter og onkler måtte ned til Lyngør for å se vårt hus.

Onkel Birger og tante Cecilie med Jacob (leiet hos Maren Nilsen, Walters bestemor, på Lyngørsiden). Tante Ruth og Manna. Familien Kvam (Trygve, Margit og lille Lars). Senere kom seilere fra Nordstrand og ankret opp i Bommen. Noen slo seg til hos oss og overnattet på gulvet i gutteværelset.

Lyngør var på denne tiden preget av seilskiptidens rangsordning som ble strengt overholdt (man kunne ikke tillate en miksing av mannskaper og offiserer om vinteren, når båtene lå i opplag om vinteren!) Vi ble introdusert blant «overklassefamiliene», mens de «innfødte» ble holdt utenfor. (Eksempel: Ved dans på «skoleplanen» var det «bare oss» som danset, ikke noen av «de andre»)

Advokat P. A. Holm var meget hjelpsom den første tiden. Han hjalp oss med å få leiet en rosjekte, en merkelig og rank båt som vi kalte «Fregatten». Han var med ut på Sundet for å lære oss å ro på en skikkelig måte. Han fikk Reidulf Pedersen til å vise oss fiskeplasser (Brattheia, Ellefsteinen etc.) og til å vise oss fiskeutstyr og angling (småreker hovet inn i skomaker-tangen i Lille Svalsund).

All denne hjelp fra Holms side skyldes kanskje at han var Frimurer, noe som min far hadde vært. Dette lå muligens bak at han hjalp mor med å få hus i Lyngør. Han syntes nok at vi gutta trengte å lære litt sjøvett.

Onkel Birger lærte oss å seile i en vanlig rosjekte, med spriseil og fokk. Apropos sjøvett. Da den første sommeren sto for døren, dro Kristian og Jacob ned til Østerhauggatens Høvleri og kjøpte materialer (høvlet bord med not og fjær) for å bygge seg kanoer som så flotte ut («Knott og Tott»). Men, de fikk seg en god illustrasjon om hva «trutning» kan bety.

Jeg tror nok vi kan si at adv. Holms hensikt ble oppnådd. Vi ervervet sjømannskaperfaring som har gått videre til våre barn og barnebarn!

A. K. P.

